

Sygn. akt VI ACa 960/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 stycznia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Urszula Wiercińska

Sędzia SA – Ewa Stefańska (spr.)

Sędzia SO del. – Tomasz Wojciechowski

Protokolant: – sekretarz sądowy Paulina Czajka

po rozpoznaniu w dniu 12 stycznia 2017 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa (...) w G.

przeciwko J. C.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 19 listopada 2014 r.

sygn. akt IV C 267/14

uchyla zaskarżony wyrok w całości i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VI ACa 960/15

UZASADNIENIE

Powód (...) z siedzibą w G. wnosił o zasądzenie od pozwanego J. C. na jego rzecz kwoty 107.952,71 zł z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP za okres od dnia 11 marca 2013 r. do dnia zapłaty. Jako podstawę faktyczną roszczenia wskazał wypowiedzenie pozwanemu umowy pożyczki, co skutkowało natychmiastową wymagalnością niespłaconej jej części.

Nakazem zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym z dnia 25 marca 2013 r. (sygn. akt VI Ne-e 592218/13) Sąd Rejonowy (...) w L. nakazał J. C., aby zapłacił (...) z siedzibą w G. kwotę 107.952,71 zł z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP za okres od dnia 11 marca 2013 r. do dnia zapłaty.

Pozwany J. C. wniósł sprzeciw od nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym, zaskarżając go w całości i domagając się oddalenia powództwa. Wskazał na niezasadność roszczenia, a dodatkowo podniósł zarzut przedawnienia roszczenia.

Postanowieniem z dnia 13 maja 2013 r. Sąd Rejonowy (...) w L. stwierdził skuteczne wniesienie sprzeciwu i utratę mocy nakazu zapłaty w całości, a także przekazał sprawę do Sądu Okręgowego w Warszawie.

Zarządzeniem z dnia 17 lipca 2013 r. Przewodniczący Wydziału w Sądzie Okręgowym w Warszawie wezwał pełnomocnika powoda do uzupełnienia braków formalnych pozwu poprzez m.in. złożenie oryginału i odpisu pozwu z załącznikami. Braki te zostały uzupełnione w terminie. Jednakże zarządzeniem z dnia 7 maja 2014 r. o wyznaczeniu rozprawy sędzia referent nie doręczył odpisu pozwu z załącznikami pozwanemu, ograniczając się do zezwolenia pełnomocnikowi powoda na złożenie pisma procesowego obejmującego jedynie ustosunkowanie się do zarzutu przedawnienia.

Pismem procesowym z dnia 17 listopada 2014 r. nowo ustanowiony pełnomocnik pozwanego wniósł o wezwanie go do uzupełnienia sprzeciwu od nakazu zapłaty na podstawie art. 505³⁷ § 3 k.p.c., ewentualnie zobowiązanie go do złożenia pisma przygotowawczego na podstawie art. 207 § 3 k.p.c. Wskazał, że kwestionuje zasadność roszczenia, lecz po przekazaniu sprawy do sądu właściwości ogólnej nie miał możliwości ustosunkowania się do twierdzeń powoda i załączników do pozwu.

Jednocześnie pełnomocnik pozwanego złożył pismo procesowe, w którym wnosił o oddalenie powództwa w całości, zobowiązanie powoda do złożenia oryginałów dokumentów, w szczególności umowy pożyczki, a następnie przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego do spraw pisma, w wypadku zakwestionowania przez pozwanego autentyczności jego podpisu. Pozwany zarzucił powodowi nieudowodnienie faktu zawarcia umowy pożyczki, umocowania osób podpisanych na tej umowie, wypłaty pozwanemu kwoty pożyczki i skuteczności wypowiedzenia tej umowy.

Postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 19 listopada 2014 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił wnioski dowodowe zgłoszone przez pozwanego, zaś pełnomocnik pozwanego w związku z tym zgłosił zastrzeżenie do protokołu na podstawie art. 162 k.p.c.

Wyrokiem z dnia 19 listopada 2014 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził od J. C. na rzecz (...) z siedzibą w G. kwotę 107.952,71 zł z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP za okres od dnia 11 marca 2013 r. do dnia zapłaty.

Wyrok Sądu Okręgowego został wydany w oparciu o poniższe ustalenia faktyczne i rozważania prawne.

W dniu 15 grudnia 2011 r. strony zawarły umowę pożyczki kwoty 100.000 zł. W dniu 9 listopada 2012 r. pozwany przestał spłacać raty pożyczki. W dniu 22 stycznia 2013 r. powód wypowiedział pozwanemu umowę pożyczki. Ponieważ powód wniósł pozew o zapłatę w dniu 11 marca 2013 r., jego roszczenie nie jest przedawnione.

Sąd pierwszej instancji wyjaśnił, że zgodnie z art. 505³⁵ k.p.c. sprzeciw w postępowaniu upominawczym nie musiał zawierać uzasadnienia, ani dowodów na potwierdzenie twierdzeń. Natomiast powinien zawierać zarzuty, które pod rygorem ich utraty należało zgłosić w sprzeciwie. Tymczasem pozwany w sprzeciwie podniósł tylko zarzut przedawnienia, lecz nie zgłosił żadnego innego zarzutu. Według Sądu Okręgowego pozwany nie miał obowiązku zgłoszenia wniosków dowodowych w sprzeciwie, więc mógł to zrobić później w piśmie procesowym. Jednakże wnioski te zostały oddalone na podstawie art. 227 k.p.c., ponieważ nie mają one znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, skoro w sprzeciwie nie zostały podniesione zarzuty dotyczące roszczenia powoda.

Od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie apelację wniósł pozwany J. C..

Apelacją pozwany zaskarżył wyrok w całości, wnosząc o jego zmianę poprzez oddalenie powództwa w całości, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Pozwany zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił naruszenie:

1) art. 505³⁵ k.p.c. poprzez przyjęcie, że pozwany powinien podnieść wszystkie zarzuty co do istoty sprawy w chwili składania sprzeciwu od nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym, w tym zarzuty co do niezalączonych jeszcze do akt sprawy i nieznanego pozwanemu dokumentów (załączników do pozwu), co skutkowało oddaleniem nowych zarzutów zgłoszonych przez pozwanego w piśmie procesowym z dnia 17 listopada 2014 r. właśnie do dokumentów załączonych do pozwu już po złożeniu sprzeciwu przez pozwanego, podczas gdy przepis ten wymaga aby w sprzeciwie od nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym podnieść jedynie zarzuty, które należy zgłaszać przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy (m.in. zapis na sąd polubowny, sprawdzenie wartości przedmiotu sporu); zastosowana interpretacja powołanego przepisu wymagała od pozwanego podniesienia zarzutów nie tylko dotyczących treści pozwu, lecz także dowodów przedstawionych na poparcie jego twierdzeń, choć dowody te w chwili składania sprzeciwu od nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym pozwanemu były jeszcze nie znane;

2) art. 502 § 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie, gdyż pozwanemu po przekazaniu sprawy do sądu właściwości ogólnej nie doręczono odpisu pozwu z załącznikami;

3) art. 505³⁷ § 3 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i niewezwanie pozwanego do uzupełnienia sprzeciwu od nakazu zapłaty, przez co pozwanemu uniemożliwiono odniesienie się na etapie sprzeciwu od nakazu zapłaty do załączonych do akt sprawy dokumentów załączonych przez powoda jako dowody z dokumentów i podniesienie stosownych zarzutów na wcześniejszym etapie postępowania, ale już po złożeniu sprzeciwu w postępowaniu elektronicznym upominawczym;

4) art. 227 § 1 k.p.c. poprzez oddalenie wniosków dowodowych pozwanego, które zostały zawnioskowane w piśmie procesowym z dnia 17 listopada 2014 r., podczas gdy miały one istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy i były we właściwym terminie zgłoszone;

5) art. 503 § 1 k.p.c. poprzez oddalenie zarzutów (twierdzeń) i wniosków dowodowych pozwanego jako spóźnionych, chociaż pozwany miał prawo podnieść nowe zarzuty i wnioski dowodowe po złożeniu sprzeciwu od nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym;

6) nierozpoznanie istoty sprawy.

Ponadto pozwany w apelacji zawarł wnioski o przedstawienie Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia w trybie art. 390 § 1 k.p.c. zagadnienia prawnego „Czy przepis art. 505³⁵ k.p.c. wymaga, aby pozwany w sprzeciwie od nakazu zapłaty w postępowaniu elektronicznym upominawczym, podniósł co najmniej te zarzuty, które należy zgłosić przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy, czy też wymaga zgłoszenia wszystkich zarzutów, a na późniejszym etapie powołanie jakichkolwiek zarzutów jest spóźnione?”, względnie „Czy zgodnie z art. 505³⁵ k.p.c. po wniesieniu sprzeciwu od nakazu zapłaty w postępowaniu elektronicznym upominawczym możliwe jest podniesienie innych zarzutów niż te powołane w sprzeciwie od nakazu zapłaty w postępowaniu elektronicznym upominawczym w stosunku do dowodów, które powód załączył dopiero do pozwu złożonego na piśmie do właściwego Sądu rozpoznającego sprawę już po złożeniu przez pozwanego sprzeciwu od nakazu zapłaty w postępowaniu elektronicznym upominawczym?”.

W przypadku uzyskania od Sądu Najwyższego odpowiedzi odmawiającej możliwości podniesienia innych zarzutów niż te zgłoszone w sprzeciwie od nakazu zapłaty w postępowaniu elektronicznym uproszczonym, pozwany wniósł o zwrócenie się do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem „Czy art. 505³³ k.p.c. obowiązek podniesienia przez pozwanego w sprzeciwie od nakazu zapłaty w postępowaniu elektronicznym upominawczym wszystkich zarzutów pod rygorem ich utraty, w sytuacji gdy pozwanemu nie zostały przedstawione żadne dokumenty mające stanowić dowody na okoliczność zasadności pozwu, nie stanowi naruszenia art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej?”. Ponadto pozwany domagał się dopuszczenia wniosków dowodowych i przeprowadzenia dowodów zgłoszonych w jego piśmie procesowym z dnia 17 listopada 2014 r.

Powód (...) z siedzibą w G. wnosił o oddalenie apelacji i zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja pozwanego zasługuje na uwzględnienie w zakresie, w jakim zmierza do uchylecia zaskarżonego wyroku.

Ma rację pozwany zarzucając w apelacji, że Sąd Okręgowy naruszył art. 505³⁵ i art. 505³⁷ § 3 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 8 września 2016 r., tj. przed wejściem w życie ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 1311). Skutkiem wadliwej wykładni powyższych przepisów było nierozpoznanie istoty sprawy przez Sąd pierwszej instancji.

Art. 505³⁷ § 3 k.p.c. w powyższym brzmieniu przewidywał, że jeżeli powód uzupełni pozew zgodnie z wymogami § 1, przewodniczący wzywa pozwanego do uzupełnienia sprzeciwu w sposób odpowiedni dla postępowania, w którym sprawa będzie rozpoznana - w terminie dwutygodniowym od daty doręczenia wezwania. Tymczasem w niniejszej sprawie wezwanie takie nie nastąpiło, co uniemożliwiło pozwanemu ustosunkowanie się do dowodów wskazanych przez powoda w pozwie. Pozwanemu nie został też doręczony odpis pozwu z załącznikami, pomimo, że został on złożony do akt sprawy przez pełnomocnika powoda.

Natomiast art. 505³⁵ k.p.c. w powyższym brzmieniu stanowił, że sprzeciw od nakazu zapłaty nie wymaga uzasadnienia i przedstawienia dowodów, jednak w sprzeciwie pozwany powinien przedstawić zarzuty, które pod rygorem ich utraty należy zgłosić przed wdaniem się w spór, co do istoty sprawy. W pozostałym zakresie przepisu art. 503 § 1 k.p.c. zdanie drugie nie stosuje się. Oznacza to, że do sprzeciwu w elektronicznym postępowaniu upominawczym nie miał zastosowania wymóg, aby pozwany wskazał w nim, czy zaskarża nakaz w całości, czy w części, przedstawił zarzuty, które pod rygorem ich utraty należy zgłosić przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy, oraz okoliczności faktyczne i dowody.

W piśmiennictwie wyjaśniono, że w sprzeciwie wnoszonym w ramach elektronicznego postępowania upominawczego pozwany przedstawiał jedynie te zarzuty, które pod rygorem ich utraty należy zgłosić przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy. Przykładem takich zarzutów są: zarzut zapisu na sąd polubowny (art. 1165 § 1 k.p.c.), zarzut poddania sprawy przez strony w drodze umowy pod rozstrzygnięcie sądowi innemu niż sąd właściwy według właściwości ogólnej (art. 202 zdanie 1 i 2 w związku z art. 505³⁶ § 2 k.p.c.) lub zarzut zawarcia przez strony umowy o mediację (art. 202¹ k.p.c.). Konieczność powołania tych zarzutów wynika nie z faktu, że jest to wymaganie formalne sprzeciwu, lecz z tego, że odpowiednie przepisy przewidują ich prekluzję w razie ich niepodniesienia przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy. Reguła ta była modyfikowana na potrzeby sprzeciwu od nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym w ten sposób, że zarzuty te należało powołać w sprzeciwie. Natomiast pozwany mógł, chociaż nie musiał, powołać w sprzeciwie twierdzenia i dowody na ich poparcie, co art. 505³⁵ zdanie 1 k.p.c. oddawał w ten sposób, że sprzeciw nie wymagał (żadnego) uzasadnienia i przedstawienia dowodów, co stanowiło odstępstwo od art. 503 § 1 zdanie 2 k.p.c. (por. K. Weitz, Art. 505(35) w: Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom II. Postępowanie rozpoznawcze, wyd. IV. (...), 2012).

Tymczasem Sąd pierwszej instancji wadliwie uznał za spóźnione zarzuty podniesione przez pozwanego w piśmie procesowym z dnia 17 listopada 2014 r., nie należące do kategorii zarzutów, które pod rygorem utraty należało zgłosić w sprzeciwie. W konsekwencji oddalił zgłoszone przez pozwanego wnioski dowodowe, automatycznie uznając, że nie mają one znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Sąd Okręgowy nie rozpoznał więc przydatności poszczególnych wniosków dowodowych do ustalenia stanu faktycznego relewantnego do oceny prawnej powództwa.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Okręgowy dokona ustaleń faktycznych i oceny prawnej co do istnienia roszczenia powoda, badając zasadność zarzutów podniesionych przez pozwanego, po przeprowadzeniu postępowania dowodowego w niezbędnym zakresie.

Wobec treści rozstrzygnięcia Sądu odwoławczego, odniesienie się do pozostałych zarzutów apelacji na obecnym etapie postępowania było niecelowe. Zbędne było również zadawanie pytań prawnych Sądowi Najwyższemu i Trybunałowi Konstytucyjnemu.

Podstawą orzeczenia Sądu Apelacyjnego był art. 386 § 4 k.p.c. O kosztach procesu orzeczono na zasadzie art. 108 § 2 k.p.c.